

Deutscher Akademischer Austauschdienst
German Academic Exchange Service

ГО ЄОНУ
NGO EESU/AEDE

Онлайн-конференція Online-Konferenz

НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ У БАГАТОМОВНОМУ СВІТІ
У ЦИФРОВОМУ ФОРМАТІ В УКРАЇНІ СЬОГОДНІ

DIGITALES LERNEN UND LEHREN IN DER
MEHRSPRACHIGEN WELT IN DER HEUTIGEN UKRAINE

КИЇВ, 29–30.11.2024

Deutscher Akademischer Austauschdienst
German Academic Exchange Service

ГО ЄОНУ
NGO EESU/AEDE

НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ У БАГАТОМОВНОМУ СВІТІ У ЦИФРОВОМУ ФОРМАТІ В УКРАЇНІ СЬОГОДНІ

DIGITALES LERNEN UND LEHREN IN DER
MEHRSPRACHIGEN WELT IN DER HEUTIGEN
UKRAINE

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції

29-30 листопада 2024 року

Київ
Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова
2024

М 58

НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ У БАГАТОМОВНОМУ СВІТІ У ЦИФРОВОМУ ФОРМАТІ В УКРАЇНІ СЬОГОДНІ. Digitales Lernen und Lehren in der deutschsprachigen Welt in der heutigen Ukraine”: матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції 29-30 листопада 2024 року / упор. *С. М. Іваненко, О. В. Холоденко, О. О. Яременко-Гасюк, К. Компе, А. Ланге*. – Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. – 216 с.

До збірки увійшли матеріали конференції: програма, анотації до виступів доповідачів конференції, тези з викладом думок наукової спільноти щодо кола питань, пов'язаних з темою конференції. Організація наукової онлайн-конференції відбулася під патронатом ДААД і Гете-Інституту (Київ) у рамках міжнародного проекту. Матеріали доповідей учасників конференції подаються у авторській редакції.

Матеріали можуть бути використані науковцями, практиками, здобувачами вищої освіти в галузі германістики, педагогіки, методики викладання іноземних мов, філології та дотичних до них наук.

УДК 37.016:81'246.3:004]:005.745

DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-MKfpgoe-2024>

- © Іваненко С. М., Холоденко О. В., Яременко-Гасюк О. О., Компе К., Ланге А., 2024
- © Автори публікацій, 2024
- © Вид-во Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, 2024

Кіхтенко С. С.	
ВИКОРИСТАННЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	128
Кобернік С. Г.	
РОЗВИТОК НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (НА ПРИКЛАДІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ)	131
Компанець Е. В.	
СУЧАСНІ ТРЕНДИ В ОСВІТІ: ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРИ НАВЧАННЯ.....	136
Левченко О. М.	
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ТА ВИКОРИСТАННІ ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНОГО АНАЛІЗУ	140
Лемещенко-Лагода В. В.	
ПРЕДМЕТНО-ТЕМАТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНИХ ОДИНИЦЬ	143
Лічнер А. В., Павлик В. І.	
ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВИДІВ ПАЛИВА: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	146
Мельник Т. В.	
ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИМІРЮВАННЯ ПОРУШЕННЯ ЗОРУ У ДІТЕЙ ВНАСЛІДОК НАДМІРНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІКТ.....	150
Міхеєва М. І., Туришева О. О.	
КЛАСИФІКАЦІЯ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ІНТЕРФІКСІВ	153
Никифорова І. В., Богуславський С. С.	
ЕФЕКТИВНІ НАВЧАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ У ПЕРЕКЛАДІ ФАХОВО-ОРІЄНТОВАНОГО МОВЛЕННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	156
Rapov, S. F./ Kuzmenko, R. I.	
QUALITÄTSMANAGEMENT UND QUALITÄTSSICHERUNG IN DER MODERNEN AUSBILDUNG.....	160
Панчишин Я.	
ЗАСОБИ ЕКСПРЕСИВНОСТІ В НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОМУ ТЕКСТІ: ВИДИ ТА ФУНКЦІЇ	164

*Халимон І. Й.,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
м. Ніжин, Україна*

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ-ПЕРЕКЛАДАЧІВ ДО РОБОТИ ІЗ СИСТЕМАМИ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ OMEGAT)

Технологічна революція й розвиток інформаційно-комунікаційних технологій кардинально змінили зміст і методи діяльності в багатьох професіях. Зокрема, на сучасному ринку праці потрібні перекладачі, які вміють користуватися так званими CAT-tools – системами автоматизованого перекладу (далі – САП). Переваги САП є очевидними: швидкість роботи за рахунок використання пам'яті перекладів (далі – ПП), забезпечення послідовності перекладу, можливість застосування глосаріїв і контролю якості. Однак одним із недоліків САП є те, що вони часто є складними у використанні, особливо на початку, оскільки мають круту криву навчання. Відтак, використання САП потребує спеціальної підготовки, і краще, якщо вона здійснюється ще під час здобуття фахової освіти.

Мета нашої публікації – представити, як опановують САП студенти бакалаврського рівня за освітньою програмою “Германські мови та літератури (переклад включно) – англійська та німецька мови” в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.

Здобувачі розпочинають знайомство із САП на курсі “Вступ до перекладознавства”. Вони вивчають загальний алгоритм роботи САП, їх переваги (швидкість, послідовність, пам'ять перекладу, використання глосаріїв, контроль якості) та недоліки, особливості поширених програм, як от SDL Trados, OmegaT, MemoQ, тощо.

Подальше освоєння цих інструментів відбувається в рамках дисципліни “Практика усного та письмового перекладу”. У 5-му семестрі програмою цього курсу передбачено модуль “Сучасні перекладацькі технології. Системи автоматизації перекладу”, що охоплює 18 аудиторних годин і 38 годин самостійної роботи. Звісно, за такий обмежений час неможливо опанувати велику кількість програм. Проте варто відзначити, що багато програм мають подібні функції, тому, освоївши одну, перекладачеві надалі легше опанувати інші. Відтак, основна увага в модулі приділяється формуванню у студентів навичок роботи із програмою OmegaT, яку, за даними статистики, використовує значний відсоток професійних перекладачів (ELIS, 2024). Переваги програми в тому, що вона є безкоштовною,

відкритою (open-source), кросплатформною та підходить як для початківців, так і для професіоналів. Звичайно, програма має й недоліки, які також розглядаються в ході навчання.

Заняття проходять у комп'ютерному класі університету, де встановлене програмне забезпечення OmegaT. Оскільки програма безкоштовна і проста в інсталяції, студенти мають можливість встановити її на власні пристрої, що дозволяє їм практикуватися у її використанні не лише під час занять.

Зміст модуля побудовано на засадах досліджень українських учених (Ольховська, 2020) таким чином, щоб студенти поступово опанували базові інструменти та функції OmegaT. Кожне заняття орієнтоване на конкретний аспект використання OmegaT, що дозволяє глибше засвоїти програму на практичному рівні. У модулі передбачено як теоретичну підготовку, так і практичні завдання для забезпечення інтеграції знань у реальні перекладацькі процеси. Такий підхід сприяє поступовому розвитку навичок студентів і готує їх до ефективного застосування САП у професійній діяльності.

Заняття 1 спрямоване на ознайомлення здобувачів із основними характеристиками програми OmegaT. Мета заняття – продемонструвати ключові функції та інтерфейс OmegaT, розглянувши реальні приклади застосування САП у професійних середовищах. На цьому етапі студенти навчаються завантажувати та встановлювати програму, налаштовувати мовні пари й параметри ПП, а також опановують основні компоненти інтерфейсу OmegaT: меню, панелі інструментів та вікна перекладу. Практичні завдання включають створення власного проєкту перекладу з вибором вихідної та цільової мов, додавання документа до проєкту та власне переклад тексту. Для цього обираємо текст із великою кількістю повторів, що дозволить студентам негайно на практиці оцінити переваги використання ПП. Виконуючи домашнє завдання, студенти завантажують і встановлюють OmegaT на домашніх комп'ютерах, налаштовують інтерфейс програми відповідно до особистих уподобань, створюють перекладацький проєкт із текстом, який також містить повтори, перекладають його і зберігають проєкт. Завершений проєкт (як і решту домашніх завдань) студенти подають на перевірку на університетській платформі УНІКОМ.

Заняття 2 присвячене поглибленому вивченню роботи з ПП в OmegaT. Основна мета заняття – навчити студентів правильно використовувати ПП для підвищення ефективності та послідовності перекладів, а також освоїти навички керування ПП. Студенти дізнаються, як OmegaT автоматично зберігає та використовує попередні переклади для прискорення роботи в межах одного проєкту. Окрема увага приділяється формату ТМХ, який використовується для зберігання та передачі файлів ПП між різними САП, а також роботі з файлами формату rrx. Виконавши переклад вмісту файлу, студенти спостерігають, як

програма автоматично зберігає особливості форматування і оформлення файлу. Виконуючи домашнє завдання студенти закріплюють навички, засвоєні на занятті.

На занятті 3 триває навчання використання ПП, але якщо раніше студенти вчилися застосовувати її в межах одного проєкту, то зараз вони навчаються завантажувати наявну ПП у вигляді ТМХ-файлів із попередніх проєктів, використовувати її для перекладу коротких текстів та експортувати файли ПП для повторного використання в нових проєктах. OmegaT автоматично пропонує переклади на основі вже наявних записів у ПП, що допомагає студентам зрозуміти, як це сприяє покращенню якості та швидкості роботи. Також, на цьому занятті студенти навчаються працювати з файлами формату pdf, що потребують додаткового форматування і конвертування після перекладу.

На цьому ж занятті студенти засвоюють навички створення та використання глосаріїв і термінологічних баз для спеціалізованого перекладу. Вони ознайомлюються з процесом створення глосарію у форматі txt, додавання його до проєкту OmegaT та використання автоматичного пошуку термінів під час перекладу. Домашнє завдання полягає в створенні глосарію з визначеним набором термінів, створенні нового перекладацького проєкту, імпортуванні до нього ПП і глосарію, перекладі тексту із їх застосуванням та експорті файлу ТМХ для подальшого використання.

Заняття 4 зосереджене на базовому робочому процесі перекладу за допомогою OmegaT: студенти тренуються у перекладі документів, використовуючи основні функції програми. Під час заняття увага акцентується на сегментації тексту, редагуванні окремих сегментів, а також роботі з тегами та форматуванням. Ключовими аспектами є розуміння процесу сегментації тексту, підтвердження перекладів та збереження форматування документа, зокрема тегів HTML та спеціальних форматувань, таких як жирний чи курсивний текст. Студенти виконують практичний переклад більшого тексту, використовуючи ПП та глосарії. На домашнє завдання студентам пропонується перекласти структурований документ із базовим форматуванням, таким як заголовки, підкреслення, колір шрифту та виділення окремих слів жирним, зберігаючи при цьому в перекладі оригінальне форматування, а готові проєкти потрібно надіслати на перевірку.

Заняття 5 присвячене роботі з нечіткими збігами та інтеграції машинного перекладу. Мета цього заняття – навчити студентів розуміти та використовувати нечіткі збіги, а також ефективно інтегрувати машинний переклад у свої завдання. Студенти знайомляться з поняттям нечітких збігів, які виникають, коли переклади частково збігаються з ПП, і вивчають, як комбінувати машинний переклад з такими сервісами, як Google Translate або DeepL. Важливим аспектом заняття є розвиток навичок такого поєднання машинного перекладу та виконаного людиною фахового перекладу, яке забезпечує високу якість готового тексту. Для

домашнього завдання студентам пропонується перекласти текст, що містить як точні, так і нечіткі збіги, а також використовувати машинний переклад, після чого вони порівнюють якість результату та обговорюють, коли машинний переклад може бути корисним і в яких випадках його застосування може виявитися ненадійним.

На занятті 6 студенти знайомляться з додатковими функціями OmegaT, такими як вирівнювання файлів для створення нової ПП з уже наявних перекладів та управління великими проєктами з кількома форматами файлів (Word, Excel, HTML). Домашнє завдання полягає у вирівнюванні двох паралельних текстів (оригінал і переклад) для створення нової ПП, а також застосуванні цієї пам'яті до нового проєкту перекладу, з метою відзначення полегшень, які вона надає в роботі.

Заняття 7 присвячене темі забезпечення якості (Quality Assurance) та завершення перекладів. Метою цього уроку є навчити студентів використовувати інструменти забезпечення якості в OmegaT для перевірки непереказаних сегментів, узгодженості термінології та коректної обробки тегів. Студенти дізнаються, як експортувати перекладені файли та готувати їх до здачі. Виконуючи домашнє завдання, студенти проводять перевірку якості проєкту, виправляють виявлені помилки та надсилають кінцеві файли перекладу.

Метою заняття 8 є навчити студентів працювати з великими проєктами та ефективно співпрацювати з іншими перекладачами через командні проєкти в OmegaT. Студенти вивчають, як організувати багатофайлові проєкти, працювати зі спільними пам'ятями та глосаріями, а також координувати завдання між різними перекладачами. Для домашнього завдання студентам пропонується працювати в групах, перекладаючи багатофайловий проєкт із використанням спільних ПП та глосаріїв, причому кожен член команди відповідатиме за свою частину роботи.

На дев'ятому занятті, яке є контрольним, студенти демонструють набуті протягом модуля навички та вміння. Здобувачі повинні виконати два завдання: 1) створити ПП застосувавши інструмент вирівнювання файлів, використати її для перекладу тексту, а також продемонструвати при цьому вміння створювати глосарій і 2) здійснити за допомогою інструментів OmegaT перевірку якості перекладу.

Як засвідчують результати контрольних заходів, за запропонованою методикою навчання студенти успішно засвоюють навички роботи з програмою OmegaT. Вони відзначають актуальність опанування САП як важливої навички для сучасного перекладача, що значно підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Крім того, студенти висловлюють зацікавленість у подальшому вивченні інших програм для перекладацької діяльності, що свідчить про їхню готовність до розширення професійних компетенцій у сфері технологій перекладу.

Використана література:

1. Ольховська А. С. (2020). Практикум з письмового перекладу текстів суспільно-політичної тематики засобами систем автоматизації перекладу: навч.-методичний посібник. Х. : СПД ФО Степанов В. В. URL : <http://foreign-languages.karazin.ua/resources/522f36955842892f2efe60538ee3a121.pdf>
2. European Language Industry Survey (2024) Trends, expectations and concerns of the European language industry. URL : <https://elis-survey.org/repository/>

DOI: <https://doi.org/10.31392/UDU-MKfpgoe-2024.42>

УДК 37.091.313:004.77

*Хромченко О. В.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
м. Одеса, Україна*

ЕФЕКТИВНЕ НАВЧАННЯ: ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД, ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧІВ І УЧНІВ: ОНЛАЙН-ФОРМАТ

Інформаційні технології відіграють все важливішу роль у роботі та повсякденному житті людей. Сьогодні все залежить від технологій, що робить будь-який аспект життя безмежним. Найважливішим технологічним пристроєм є Інтернет, який має найвищий попит у всіх секторах по всьому світу. Швидкі глобальні зміни в інформаційних та комунікаційних технологіях (ІКТ) вплинули на доступність технологій, зробивши їх універсальними. Можна побачити, що проникнення технологій у суспільство призвело до змін у сфері зайнятості та освіти. Сектор освіти також змінився під впливом швидкого розвитку Інтернету. Використання Інтернету суттєво змінило сучасну систему освіти. З'явилися нові терміни, такі як мобільне навчання (M-Learning), електронне навчання (E-learning), Kahoot, масові відкриті онлайн-курси (MOOC) та Socrative – нові концепції для онлайн-навчання та оцінювання. У середовищі M-Learning знання можна передавати за допомогою мобільних телефонів, ноутбуків, планшетів, персональних комп'ютерів (ПК), персональних цифрових помічників. Оскільки світ стає все більш безмежним завдяки використанню Інтернету, освітні простори все менше обмежуються чотирма стінами класу. Викладачі завжди наголошують на навчанні поза межами класу, що в кінцевому результаті сприяє використанню Інтернету та ІКТ в самому класі. Зараз активно обговорюється використання тестів, що базуються на Інтернеті чи онлайн-ресурсах. Опубліковані емпіричні дослідження підтверджують, що онлайн-тести можуть бути надійними та